

mijn op ervaring en herhaalde waarneming gegronde meening, deze soort hier te lande, althans in de omgeving van Amsterdam, waar ze zeer algemeen is, in den regel twee generaties per jaar heeft. Ik heb deze soort herhaaldelijk gekweekt; uit eieren van de voorjaarsvlinders heb ik steeds in den nazomer de tweede generatie zien verschijnen. Nu is misschien het kweken binnenshuis van invloed. Ook van *Ourapteryx sambucaria* L. bijv. krijg ik telken jare een tweede, vruchtbare generatie, die ik in de vrije natuur nimmer heb ontmoet. De na-zomer-vlinders wijken door smalleren vleugelvorm en iets lichtere kleur van den stamvorm af. Maar van *Smerinthus populi* L. ziet men tot ver in October nog veel rupsen in de vrije natuur.

Nu kan het bij *Smerinthus populi* ook zijn als bij *Papilio machaon* L. bijv., en soms ook bij *Pieris brassicae* L. Een deel van de overwinterde poppen van deze beide soorten blijft soms liggen. Die poppen komen gelijktijdig uit met die der zomergeneratie.

Maar ik houd het toch voor zéér waarschijnlijk, dat de *Smerinthus populi*-rupsen, die men tot laat in October veelvuldig in de vrije natuur ziet, van een tweede generatie zijn. Bovendien heb ik nog nimmer waargenomen, dat overwinterde poppen van deze soort tot ver in den zomer blijven liggen.

R. A. POLAK.

De pas uitgekomen rupsen van *Malacosoma neustria* L. kunnen een langen weg afleggen.

In „Artis” heeft men dezen winter getracht, de dreigende ringelrupsenplaag op de bekende wijze te voorkomen door de eieringen weg te knippen.

Ik heb de verzamelde eieren in een kist in mijn bijenstal gezet, ten einde de er zich eventueel uit ontwikkelende *Chalcididae* dezen zomer los te laten. De kist is met grof gaas afgedekt.

Ik had gedacht, dat de jonge rupsjes zich niet ver van de kist zouden verwijderen, omdat de eieren steeds in de nabijheid van de slapende knoppen worden afgezet. Ze vinden dus het voedsel in de onmiddellijke nabijheid. Maar nu is mij gebleken, dat, indien ze hun voedsel niet vlak

bij zich hebben, ze een langen weg kunnen afleggen, om het te vinden. De rupsjes, die in het laatst van April uitkwamen, kropen door het gaas uit de kist, een eindje over den vloer van den bijenstal, langs een der stijlen naar boven, verder over het dak; toen ze dit ten einde waren weer langs een stijl naar beneden, een eindje over den grond, totdat ze een bijenkast bereikten, die buiten den stal staat. De kast beklommen ze, tot een hevige regenbui een eind aan den tocht maakte. De afgelegde weg, die door een spinselband kenbaar was, is ongeveer acht meter lang. Indien dus een boomtak, waarop zich eieren van *M. neustria* bevinden, afsterft, zullen de uitgekomen rupsen ongetwijfeld haar voedsel bereiken.

R. A. POLAK.

Cicindelalarve.

Omtrent onze Cicindela's vindt men vermeld, dat zij overwinteren òf als imago, òf in den popstoestand. Op 12 April j.l. diepte ik echter uit eene gang op heidegrond eene halfvolwassene larve op. Een geval van overwintering der larve of van, ondanks alle voedselschaarschte, buitengewoon vroege ontwikkeling? Aan Heeren Coleopterologen zij in dezen de beslissing overgelaten.

Breda, 28/5 '31.

P. HAVERHORST.

Boekbespreking.

A History of Economic Entomology (somewhat anecdotal), with 51 plates, by L. O. HOWARD (Smithsonian Miscellaneous Collections, Vol. 84; publication No. 3065 of the Smithsonian Institution).

Washington 1930.

De meeste entomologen, die er eene eenigszins uitgebreide bibliotheek op na houden, lezen hunne boeken niet van a tot z door; men wenscht nu eens de eene bladzijde, dan weder eene andere te raadplegen, veelal slechts enkele regels, en ik durf gerust zeggen, dat er in mijne bibliotheek zeer vele bladzijden zijn, waarop mijn oog nimmer heeft gerust,